

is kérdőjellel helyettesíti. Az adat egyébként 1800-ból való: „Czupor Mihály, és Ekárt György Ő kglmek el indulván Szebenbe ... adtunk a' Kezekbe egy pár *tűz ütő atzélet* az árra [ti. ára] 28 Pénz”. A NéprLex. leírására gondolva a ’tűzcsiholó’ jelentés megadásának vállalása itt még a *tűzvető* eseténél is indokoltabb volna. Ezt az értelmezést támogatja az ÉrtSz. *tűz* szócikkébe (elavultnak minősítve) felvett *tűzet üt* ’acéllal, kovával szikrát üt’ is; ráadásul erre a szókapcsolatra már a 16. és a 17. századból vannak példák: „fugillare: feuer schlagen: *tyzeth ythni*” (1550 k.: Gl. 735); „A tűzkövel *tűzet ütünk* és kiverünk” (1673: NySz. 3: 904).

Talán BÜKY sem állította volna téves vágányra a gondolatmenetét, ha a SzT. tanulmányozása közben felfigyelt volna a *tűzvető* szomszédságában található *tűzütő* melléknévre. Ha pedig visszalapozunk néhányat, ráakadunk a *tűzacél* címszóra (SzT. 13: 668). Ez a szócikk vállalja a ’Feuerstahl’ jelentés megadását, noha egyetlen (1627-es) adata ugyanabból a kolozsvári jegyzékből való, mint a *tűzvető* melléknévé: „3 odafel valo giertia Tarto, fa az laba, Ittem haro(m) giertia hamma veúeo, es ket *Tuz Achel*”. Kár, hogy pár lappal később, a *tűzvető* szócikkében a szótár nem követte ezt a bátor és természetes megoldást. – Egyébként a nagyszótári cédulák között is van *tűzacél* adat egy 1879-es áru-lajstromból: „Tűzütésre szolgáló aczélok, *tűzacél*, ... – feuerstähle” (NSz.).

Az 1627-es kolozsvári jegyzék a *tűzvető* jelző alkalmazásával a szerszámnak egy olyan tulajdonságát emelte ki, amely (ha mondhatjuk így) szakmák felett áll. Helyette a lista összeállítója használhatta volna a *fenőacél* megnevezést is; ez közvetlenebbül utalna a vargakéssel való kapcsolatra, mármint az élező funkcióra. – Nemcsak az értelmező szótárakban (ÉrtSz., ÉKsz., ÉKsz.²) van *fenőacél*, hanem maga a SzT. is felvesz ilyen címszót (4: 30). (Vö. még a Gl. *fenít* címszavával.) Hadd utaljak itt is vissza arra, hogy SCHMELLER szintén megemlíti a „Stähel” ilyen szerepét (*Wetzstahl*).

Ö s s z e g e z v e: BÜKY LÁSZLÓ magyarázata többféle okból sem fogadható el; ezek közül a *tűzvető* előtagjával kapcsolatos tisztázatlanság és adathiány áll az első helyen. Remélem, sikerült igazolnom, hogy a *tűzvető acél* szókapcsolat jelentése nem ’tűzőár’, hanem ’tűzacél’, azaz ’tűzcsiholó acéleszköz’. A SzT. a *tűzvető* szócikkében túlzott óvatossággal és következtetlenül illesztett kérdőjelet a jelentés helyébe.

HORVÁTH LÁSZLÓ

TUDOMÁNYTÖRTÉNET

Otthontól hazáig Petőfi Sándor János (1931–2013)*

1. 2013. február 10-én, Budapesten, életének 82. évében elhunyt Petőfi Sándor János, az MTA külső tagja, nemzetközi hírv nyelvtudós, a szövegnyelvészet úttörője.

A 75. születésnapját köszöntő DVD ROM címében a szerkesztők Petőfi Sándor János professzor alakját a v á l t o z t a t á s a i b a n ragadták meg: ’Egyik egyetlenről a má-

* A Magyar Nyelv szerkesztősége ezzel a közleménnyel tiszteleg a neves tudós emléke és munkássága előtt.

sikra' / „Da un ateneo all'altro” (ROSSI–GIULIANA eds. 2007); s a szerkesztők nem is akár milyen egyetemekre utaltak: Göteborg, Konstanz, Bielefeld. Mintegy másfél évtizeddel korábban, 1991-ben, Szegeden, a magyarok peregrinációját vizsgáló III. Magyar Hungarológiai Kongresszus plenáris előadójaként Petőfi – mint akkor már a maceratai egyetem professzora – maga is szóba hozta munkásságának ezt a vonatkozását: „Ami a konferencián való szereplésem illeti, nem tudom, hogy én 'peregrinusnak' számítok-e vagy sem, hiszen külföldre távozásom óta, azaz idestova huszonkét éve, tanítva-tanulva járom (pontosabban változtatom) az országokat – két és fél évi svédországi és tizenhét évi németországi működésem után jelenleg Olaszország egyik egyetemén oktatok –, s ez a 'státus' (ha jól tudom) nem felel meg pontosan a »peregrinus« szó explikációjának. Az azonban tény, hogy külföldön magyar vagyok – amit 'következtesen magyar (!)' kiejtésem, no meg a nevem miatt akkor se tudnék eltitkolni, ha akarnám –, Magyarországon pedig (ha tíz év óta egyre gyakoribb hivatalos vendégként is) külföldi, ha ennek megállapításában a hivatalos okmányok a perdöntőek. Ezeknek a tényeknek és gondolatoknak a háttérével szeretnék köszönetet mondani a konferencia rendezőségének, amiért engem választott ki arra, hogy itt a »peregrinusok« egyikeként közvetve-közvetlenül saját tapasztalataimról beszéljek.” (BÉKÉSI–JANKOVICS–KÓSA–NYERGES szerk. 1993: 1203.)

A Janus Pannonius Tudományegyetem ugyanebben az időszakban Petőfi S. Jánosnak már nem a „peregrinusi” mivoltáról értekezett, hanem – vendégtanárunk 60. születésnapját ünnepeelve – Doctor Honoris Causa címmel tüntette ki őt; s köszöntő beszédében a rektor, Ormos Mária a „változtatás” irányai közül most már a hazafelé hívó utat remélte barátságosabbnak.

2. A „változtatás” szempontja mellé – ugyancsak általános jellemzőjeként Petőfi S. Jánosnak – az egészre, teljességre törekvés igénye emelkedik ki: a valóságismeret teljességének igénye, valamint a valóságismeret reprezentálása teljességének igénye. Ez – a kortárs szemlélőnek legalábbis úgy tűnt – szinte bővületében tartotta őt, olyannyira, hogy szövegkutatói pályára állásának első lendületében mintha még a teljesség is kevés lett volna számára. A magyar nevéhez német mozaikszót társító TeSWeST-elméletével a szöveg szerkezetét nem kevesebbel, mint a mindenséggel, a világ szerkezetével tekintette együtt járóknak.

Az explicitté tett elméletben megjelenő egzakt igény akkor, az 1970-es években a „falon innen” élő magyar olvasóban – amikor kibetűzte a mozaikszó magyar értelmét: 'Szövegstruktúra-világstruktúra' – a pályakezdő Babits Mihály vallomását idézhette fel: „a mindenséget vágyom versbe venni”. Az az olvasó azonban, aki nem tudta lépésről lépésre követni a Hannes Rieserrel együtt szerkesztett *Papire zur Textlinguistik* / *Papers in Textlinguistics* gazdag sorozatát, továbbá (az egyedül szerkesztett) *Research in Text Theory* / *Untersuchungen zur Texttheorie* köteteit, az csak később figyelt fel, hogy a TeSWeST-theorie *We* elemét Petőfi Sándor János egy idő után felcserélte – és épp azért cserélte fel – a *Re* (Relátum) komponensre, hogy kutatótársai ne a 'világ'-ot értsék rajta, hanem a megnyilatkozásban utalt/feltételezett 'valóságdarab'-ot.

A *We* / *Re*, majd a 'Text' helyébe léptetett 'Vehiculum', s az így egyértelműbbé vált VeSTReST-theorie csupán egy mozzanata az életmű fő irányának, a „szemiotikai textológia” című elmélete fejlesztésének. Életének utolsó napjáig a maga tevékeny életét Petőfi Sándor János a „szövegmindenség” faggatásának áldozta. Bizonyára ezt látták meghatá-

rozónak benne barátai-kollégái is, akik a 70. születésnapját ünneplő tanulmánykötetüknek ezt a címet adták: „Szöveg az egész világ” (ANDOR–BENKES–BÓKAY szerk. 2002). Találó cím. Petőfi Sándor János szemében a szöveg valóban maga volt az egész világ: költészet-világ, matematikavilág, zenevilág, képvilág, balett-/mozgásvilág.

A szöveg más (és nem csupán hazai) kutatói – saját teljesítő képességük határait elfogadva – általában megelégszenek egy-egy szövegfajta vizsgálatával; vagy többel ugyan, de összefüggésüknek/teljességüknek csak az ezekre dominánsan jellemző belső (konnex/kohezív) vagy külső (koherens ← konstrigens) eszközhasználatával; illetőleg strukturális–funkcionális, topic–predicatum szerint tagolódó, és/vagy tartalmi-logikai stb. stb. szerveződését vállalták. Ez sem kevés, de ahhoz talán már elegendő, hogy Petőfi Sándor János ’komplex jel’ nevű építményében (PETŐFI 2004) ki-ki felismerje a maga tégláját vagy – kissé megfaragva ezt vagy azt – annak a lehetséges helyét.

Nekünk, mai olvasóknak a lehetséges hely felismerésben segítségünkre lehet a nem mindennapi életút fontosabb állomásainak felidézése, amelyekről Petőfi Sándor János maga készített – műfajonkénti – vázlatos áttekintést (PETŐFI 2007: 125–37); így interjúkban adott válaszaiban (pl. DANYI 1984; BENKES–HORVÁTH 1990; TAVASZI 1994; ANDOR 2002; SÖZER–HUBER 2011); a vele folytatott diskusziókban (például BÉKÉSI–CSÚRY–NAGY–PETŐFI 1990); alkalmyszerű visszatekintéseiben (PETŐFI 1990, 1991a, 1991b, 1991c, 2007). Mindezek izgalmas, színes és szakmailag nem kevésbé tanulságos írások. Itteni kivonataik helyett azonban tartalmasabb élmény ezeket elolvasni, s itt az alábbiakban – néhány apróbb kiegészítéssel – tanulságosabb áttekinteni az életútnak azokat az állomásait, amelyeket „Magister emeritusi” címmel történt kitüntetése alkalmából Petőfi Sándor János emelt ki a szerkesztőnek (VASS LÁSZLÓ szerk. 1994: 77–8), illetőleg amelyet – kissé szikárabban – ugyancsak ő maga vázolt fel a „Szemiotikai Szövegten” összegző, sorozatzáró kötetében (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 2012: 16–7).

3. Petőfi Sándor János életútjának és munkásságának főbb állomásai

A) Biográfia. – Született Miskolcon 1931. április 23-án; elhunyt Budapesten 2013. február 10-én.

Szülők neve, foglalkozása: Petőfi Andor [1900–1936] (városi alkalmazott), Görcsös Anna [1896–1984].

Tanulmányait a következő intézményekben végezte: 1941–1949: Miskolci Királyi Katolikus Fráter György [később: Állami Földes Ferenc] Gimnázium (érettségi: 1949-ben, Mezőkövesdi Állami Gimnázium); 1951–1955: Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kar (matematika-fizika-ábrázoló geometria szakos középiskolai tanári képesítés); 1957–1961: Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar (német nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári képesítés).

Tudományos minősítése: A ’filozófia doktora [FD]’ (= svéd PhD) fokozat, majd habilitáció (mindkettő általános nyelvészetből): Umeåi Egyetem Humán Tudományok Fakultása, Svédország.

Munkahelyei, beosztásai: 1955. szeptember–1961. szeptember: a Debreceni Csokoni Vitéz Mihály Gimnáziumban, illetőleg a Debreceni Zenei Gimnáziumban matematika-fizika-ábrázoló geometria szakos tanár; 1961. szeptember–1963. szeptember: a Budapesti Állami Balettintézet Gimnáziumában és a Budapesti Zenei Gimnáziumban matematika-

fizika szakos tanár; 1963. szeptember–1969. szeptember: először tudományos kutató az MTA Számítástudományi Központja Matematikai nyelvészeti kutatócsoportjában, majd egy évig matematikai nyelvész aspiráns az MTA Nyelvtudományi Intézetében, végül – aspirantúrája megszüntetése után – szerződéses munkatárs ugyancsak az MTA Számítástechnikai Központjában; ez idő alatt megbízott előadó az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán (matematikai nyelvészet), és óraadó a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen (matematikából); 1969. december–1972. január: tudományos kutató a Göteborgi Egyetem „A modern svéd nyelv kutatócsoportja” elnevezésű (számítógépes) intézményében; 1972. január–október: tudományos munkatárs a Konstanzi Egyetem – Német Kutatási Alap támogatásával működő – „Textlinguistik” elnevezésű kutatócsoportjában; 1972. október–1989. március: tanszékvezető egyetemi tanár (Általános Nyelvészet: Szemantika Tanszék) a Bielefeldi Egyetem Nyelvészeti és Irodalomtudományi Fakultásán; 1974. október–1976. október: dékánhelyettes, illetőleg dékán ugyanott; 1989. március–2006: tanszékvezető egyetemi tanár (Nyelvfilozófia Tanszék) a Maceratai Egyetem Filozófia és Humán Tudományok Dípartimentójában; 2007–2011: a Maceratai Egyetem által a szemiotikai textológiai kutatás ápolása számára létrehozott Centro igazgatója.

Elismerések: a pécsi, a debreceni és a torinói egyetem díszdoktora; a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola magister emeritusa; a Maceratai Egyetem professor emeritusa; a Nemzetközi Hungarológiai Társaság Lotz éremmel kitüntetettje; az MTA külső tagja.

B) Szakmai pályafutása. – A biográfia szikár adatait néhány mondattal – Petőfi Sándor János szakmai életútjának főbb állomásaiként – az alábbiakkal is kiegészíthetjük.

Az itthoni, vagyis az 1969. előtti szakaszának kiemelkedő hatású munkája a „Modern nyelvészet” című tudományelméleti / kutatás-módszertani című összegzés (PETŐFI 1967). Hazai kortársai évtized múltával is ebből nyerték megbízható és elgondolkodtató információikat a strukturális-generatív törekvésekről. Hogy aztán a „Modern nyelvészet”-hez (valamint a Svédországba) vezető úton kik indították el, azt ő maga idézte fel a „Könyv Papp Ferencnek” című tiszteleti kötet alábbi részletében (HUNYADI–KLAUDY–LENGYEL–SZÉKELY szerk. 1991):

„[Szak]Dolgozatom előbírálója, Gárdonyi Sándor (...) Papp Ferencsel is összehozott, akit annak ellenére, hogy a Bölcsészettudományi Karon tanított, korábban személyesen nem ismertem. A vele való beszélgetések tették számomra világossá, hogy kettős (matematikai nyelv[észeti] képzettségemnek a nyelvészet fejlődésének adott szakaszában igen nagy hasznát vehetem, és jó szolgálatot tehetek a hazai nyelvészeti kutatás fejlődésének is. Nem utolsósorban az ő buzdítására használtam fel az akkor számomra szerencsés véletlenként adódó alkalmat is, hogy tanári tevékenységem 1961 ősztől Budapesten folytassam, s az ő tanácsára és közvetítésével vettem fel a kapcsolatot az MTA Nyelvtudományi Intézetével, elsősorban Szépe Györggyel” (PETŐFI 1991d: 386). „A Nyelvtudományi Intézet – írja (másutt) válaszként a feladott kérdésre Petőfi S. János – lehetővé tette számomra, hogy az úgynevezett modern nyelvészetben kellő gyorsasággal és optimálisan tájékozódhassam (...). A Számítástechnikai Központot, ami ez időszak nagy részében fő munkaadóm volt, több szempontból is jelentősnek tekintem: az ott létrejött Gépi Nyelvészeti csoport (...) megadta a lehetőséget nemcsak a szinte teljesen zavartalan munkára és eszmecsere-re, hanem – a csoport által létrehozott Computational Linguistics című periodi-

ka révén – kutatási eredményeink problémamentes angol nyelvű publikálására is” (PETŐFI 1991a: 217; PAPP 1961).

A hazai szövegkutatók – a Nyugaton eltöltött több mint két évtizedes kutatási és kutatásszervezői tevékenységének a publikációiból – itthonról is megítélhették Petőfi S. János munkásságának nyugati élvonalbeli beágyazottságát. Szűkebb körben közelebről is ismert volt Petőfi S. Jánosnak egy-egy „kinti” munkája is; ez mindenekelőtt a kaposvári szövegtani konferencia két fiatal előadójának érdeme (ANDOR 1979: 33–46; BÓKAY 1979: 47–56); továbbá a Jugoszláviából Nyugatra szabadabban közlekedő filológusoknak (például DANYI 1984). De köszönhető volt A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének is, amelynek 15. füzeté a szövegelméleti kutatások bemutatását tűzte ki céljául (THOMKA 1982). Ebben két PETŐFI-, két van DIJK- és egy-egy WEINRICH-, DANEŠ-, VIEHWEGER-, RIESER- és KALLMEYER-tanulmány magyar fordítását, illetőleg (PETŐFI esetében) eredetijét olvashattuk.

Annak az okát, hogy miként tudott – az itt felsoroltakkal – egyenrangú társként részt venni az európai – elsődlegesen nyelvészeti – szövegkutatás megalapozásában, Petőfi Sándor János így körvonalazta: „amikor 1969-ben Magyarországot elhagytam, Nyugat-Európában s különösképpen Németországban, akkor kezdett intézményesen is kibontakozni a szövegnyelvészeti kutatás, amihez én igen kedvező alapokkal rendelkeztem: nyelvi / nyelvészeti és matematikai képzettségem volt (olyan »párosítás«, ami ritka, de különösen keresett volt), nyelvszakom a német volt, kellő tájékozottsággal rendelkeztem mind a közép- és kelet-európai, mind a nyugat-európai és amerikai nyelvészeti szakirodalomban (beleértve a kezdeti szövegnyelvészeti próbálkozásokat is), rendelkeztem bizonyos, a természetes nyelvek számítógépes feldolgozására vonatkozó alapismeretekkel és tapasztalattal, és végül fel tudtam mutatni néhány szövegnyelvészeti publikációt is” (PETŐFI 1991a: 216).

„Kinti” munkásságának jelentőségét itthon azonban csak attól kezdve tudtuk igazán méltányolni – kb. 1998-tól, Szépe György Pécsre szóló meghívásaitól kezdődően –, ahogy egyre gyakrabban látogatott haza. Ez neki is sokat jelentett. A 80-as évek végétől – Benkes Zsuzsa OPI-főmunkatárs intenzív támogatásával – folytatta a szemiotikai textológia további kiterjesztését az analitikus vizsgálattal egyenrangúvá emelt kreatív-produktív metodikával (BENKES–PETŐFI 2006). Benkes Zsuzsa és Vass László közreműködésével a verbalitás mellé bevonta a képiséget és a zenét, vagyis tovább haladt a *multimedialitás* szempontjának kiterjesztésében és elmélyítésében. Ez időtől kezdve került életközelségbe a magyar iskolával (határainkon kívül is): pedagógusokkal, tankönyvírókkal (BALÁZS–BENKES 2002 a, b), sőt – például Szegeden – a szövegértelmezési gyakorlatokba bevont tanulói csoportokkal is.

Petőfi Sándor János hazai tudományos szervező tevékenysége az addigi kutatások áttekintésével, valamint a lehetséges munkatársak földerítésével kezdődött. Ennek első eredménye jelent meg 1991-ben a Szemiotikai szövegtan 2. és 3. kötetében, többek közt DEME (1971, 1979), VOIGT (1972), SZATHMÁRI–VÁRKONYI (szerk. 1979), MURVAI (1980), NAGY F. (1980), BÉKÉSI (1982), KIEFER (1983), BALÁZS (1985), KANYÓ (1990), MÁTÉ (1991 a, b). A tájékozódás tapasztalataira – többek közt – két, egymással összefüggő feladat épült. Az egyik a Maceratában körvonalazódott elméletnek, a *szemiotikai textológiának* a kidolgozása; a másik a Szegeden addig – a tanárképző főiskola támogatásával – kiadott 3 kötetnek, a Szemiotikai szövegtannak a sorozattá fejlesztése volt.

PETŐFI S. JÁNOS többrétű tudományszervezői tevékenysége ekkor legnagyobb hatással a periodika szervezésében-szerkesztésében nyilvánult meg. A hazai érdeklődés és a munkakészség oly mértékű volt (az első és a második kötet két kiadásban 2-2 ezer példányban jelent meg), hogy lehetségessé vált – egy további irányt, a szövegvizsgálat poliglott igényét kielégítő – újabb periodika létrehozása. Ez lett a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi intézetében 1997-ben létesült *Officina Textologica*.

A Szemiotikai Szövegtan s – a Szegeden vele párhuzamosan futó – nyári akadémiai intenzív tanfolyamait nemcsak a szerkesztőtársak (BÉKÉSI IMRE, VASS LÁSZLÓ) tartották életben, hanem más szövegérdeklődésű szegedi irodalmárok: CSÜRY KÁROLY (1987), PÁL JÓZSEF (1996) és más nyelvészek is: B. FEJES KATALIN (1979, 1993), NAGY L. JÁNOS (1990, 1992, 1993) és TÓTH SZERGEJ (2011). Velük együtt állandó közreműködő volt Kolozsvárról SZABÓ ZOLTÁN (szerk. 1982), Debrecenből BODA ISTVÁN KÁROLY és PORKOLÁB JUDIT (2011), Pécsről HORÁNYI ÖZSÉB (1991), Budapestről mindenekelőtt BENKES ZSUZSA (BENKES–NAGY–PETŐFI 1996), BENCZE LÓRÁNT (1996) és MÁTÉ JAKAB (1991 a, b, c). Az 1996-ban Szegeden megrendezett „A kis herceg” témájú nemzetközi konferencia nagyszámú előadói diszciplinárisan szerkesztett tanulmányainak közlésére a Szemiotikai Szövegtan 10. (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1997) és 11. (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1998) kötetére is (26,6 és 32,9 A/5 ív!) szükség volt.

Az *Officina Textologica* című periodika PETŐFI S. JÁNOS programadó munkájával indult (1997); s a sorozatnak 2013-ban már a 18. kötete van megjelenés alatt. Két állandó szerkesztőtársa: SZIKSZAINÉ NAGY IRMA (1999 a, b) és DOBI EDIT (2002) mellett az *Officina Textologica* komoly tudományos háttérrel biztosítanak az egyetem nyelvtudományi intézetei: germanisztika: KERTÉSZ ANDRÁS (1992, 1996), KOCSÁNY PIROSKA (2002), romanisztika: CSÜRY ISTVÁN (2006), KISS SÁNDOR (KISS–SKUTTA 2011) és NAGY ANDREA (2011), számítástechnika: BODA ISTVÁN KÁROLY (BODA–PORKOLÁB 2012) és magyar nyelvtudományi intézete az említett szerkesztőtársakkal. Itt is vannak domináns szerepű „kültagok”, mint például SZABÓ ZOLTÁN (szerk. 1982) és TOLCSVAI NAGY GÁBOR (1998, 2001), valamint több számban szerepelnek írásaikkal a Szemiotikai Szövegtan munkatársai is.

A szemiotikai textológia elmélete PETŐFI tudományos életművének a legkiemelkedőbb alkotása. Erre nem csupán a több mint két évtized alatt megjelenő munkák sora és monografikus összegzése utal (PETŐFI 2004), hanem az is, hogy fontosnak tartotta publikálni az összegzéshez vezető útjának egyes állomásait. Ezért az annotált bibliográfia jellegű visszatekintésének, az „Utam a szemiotikai szövegtervezéshez” című sorozat időszakai – mint a koncepció kiterjesztése és elmélyítése – külön figyelmet érdemelnek. Ha az alábbiakban felvázolt „út” egyes szakaszait kiemeljük, láthatóvá válik a kutatásban érlelődő koncepció domináns jegyeinek alakulása: matematikai nyelvészeti – strukturális – kotextuális – lexikális – integratív – szemantikai – multimediális. E legutóbbi irányultsággal egy időben, az interpretáló mellett jelenik meg a szöveg igen gazdag kreatív megközelítése (PETŐFI–BENKES 1992; BENKES–PETŐFI 2006), valamint az *Officina Textologica* koncepcióját adó poliglott igény (PETŐFI 1997).

Címei az „út” állomásainak: **1.** 1961–1966. A matematikai–nyelvészeti orientáció időszaka (PETŐFI 1991b: 385–92). **2.** 1967–1969. A nyelvi műalkotások egy nyelvészeti megalapozottságú strukturális interpretációelméletének körvonalazása felé (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1993: 205–18). **3.** 1970–1971. Egy nyelvészeti megalapozású kotextuális

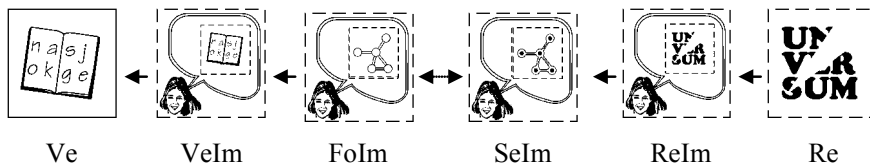
szövegelmélet koncepciójának felvázolása (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1995: 237–48). **4.** 1992–1993. A kotextuális szövegelmélet tulajdonságai vizsgálatának I. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1996: 265–72). **5.** 1974–1975. A kotextuális szövegelmélet tulajdonságai vizsgálatának II. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1997: 211–19). **6.** 1976–1977. Egy szövegelmélet komponensét képező lexikon felépítése elemzésének időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1998: 273–83). **7.** 1978–1979. Egy integratív formális szövegelmélet körvonalazásának I. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1999: 339–49). **8.** 1980–1981. Egy integratív formális szövegelmélet körvonalazásának II. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 2000: 147–56). **9.** 1982–1983. Egy integratív szövegelmélet szemantikai aspektusai elemzésének I. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 2001: 159–67). **10.** 1984–1985. Egy integratív szövegelmélet szemantikai aspektusai elemzésének II. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 2003: 235–41). **11.** 1986–1987. Egy integratív szövegelmélet szemantikai aspektusai elemzésének III. időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 2004: 145–51). **12.** 1988–1989. A multimediális irányultság kezdeti időszaka (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1994: 157–63). **13.** A szemiotikai textológia koncepciójának végleges kialakítása felé (PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1994: 163–74).

A szemiotikai textológia elméletének értelmezésére (s benne a komplex jel fogalmára) három tiszteleti – a 80. születésnapot köszöntő – tanulmánykötet fordított az elmélethez méltó, kitüntető figyelmet: 1. DOBI szerk. 2011: CSATÁR–HASSE, CSÚRY, DOBI, FURKÓ, KISS–SKUTTA, NAGY A., BODA–PORKOLÁB; 2. HÖLKER–MARELLO eds. 2011: ALLÉN, BÓKAY, CHAROLLES, DIJK, EIKMAYER, GALLI, A., GALLI, G., HARWEG, HEYDRICH, HÖLKER, KOMLÓSI, LA MATINA, MARELLO, METZING, RIESER, SÓZERHUBER, TOLCSVAI NAGY, VITACOLONNA, ZUCZKOWSKI–BONGELLI–RICCIONI, ZULOAGA; 3. KERTÉSZ Hg. 2011: DOBI–BODA, GIUFFRÉ [2011a, b, c], SCIBETTA, VITACOLONNA, ZULOAGA. (Tanulmányaik bibliográfiai adatait lásd „A hivatkozott irodalom” alatt.)

A fentiek közül DOBI EDIT összegző véleményéből idézünk: „A szemiotikai textológia alapelvei és fogalmi gyökereiben változtatják meg a szövegrepresentációhoz való viszonyulást, lehetőséget adva arra, hogy a szövegek szövegségét a megszokott szempontokon túl újabb nézőpontokból is elemezhesük. A Petőfi-féle kognitív szemléletű szöveg-megközelítés azzal, hogy a komplex jelként értelmezett szöveg értelmező reprezentációjába beépíti a kommunikációs folyamat résztvevőit és az ábrázolni kívánt valóságvonatkozást is, a szövegrepresentációt messze kivezeti a valaha legtágabban értelmezett nyelvészeti keretből is. A szöveg extenzionális szemantikai megközelítése (az intenzionális mellett) a szöveg lényegi funkcióját ragadja meg: a relátumhoz kapcsolódó értelemnek (mint komplexjel-összetevőnek) a reprezentációja a szöveg ábrázoló funkciójának – a szövegben nem nagyon jellemző aspektusú – ábrázolása.” (DOBI 2011: 34)

Elméleti súlya, valamint vizuális meggyőző ereje révén az olvasónak már-már szórakoztató az a gondosság, amelyet DOBI EDIT – PETŐFI SÁNDOR JÁNOS önkorrektíójaként – mutat be PETŐFI egyik 2009. évi tanulmányából. A közismert, több helyen tárgyalt ikonikus sorozaton, amely a komplex jel szemiotikai tényezőit reprezentálja, Petőfi csak ekkor veszi észre, hogy a Formáció és a Sensus ikonjainak ábráin nem jelenik meg e kategóriák mentális természete. Ezt korrigálja, vagyis a VeIm és a ReIm mintájára a FoIm és a SeIm is megkapja a mentális kategória körvonalazását. PETŐFI indoklása: „az Fo-val kezdődően valamennyi művelet a Ve mentális képén (a VeIm-en) hajtunk végre, és azok eredményei természetszerűleg maguk is mentális képek” (DOBI 2011: 29).

Az a fiatal utód, aki a jövőben a szövegjelentés mibenlétét kívánja kutatni, okosan teszi, ha munkáját a komplex jel alábbi ikonikus képsorának értelmezésével kezdi (PETŐFI 2009):

4. Személyisége. – Életútjának és munkásságának adataiból vajon kiviláglik-e Petőfi Sándor János érzékenyen gazdag személyisége?

Benkes Zsuzsának, Petőfi professzor úr feleségének küldött részvétnyilvánító levelében Luigi Lacché, a maceratai egyetem rektora 2013. február 13-án többek közt ezt írta: „Sokan vannak, akik szerették és szeretik Petőfi professzor urat. Voltak, akik a TeSWeST-ként ismert teória megalkotásában dolgoztak vele együtt. Mások csak személyesen lehetnek jelen az óráin. De mindannyian érezték, különösen szerencsések: nemcsak a magas tudományos színvonalat jelentő tartalom miatt, hanem a szokatlan és nagyon intenzív mód miatt is, amellyel a témáit előadta.” A személyiség kivételesen intenzív kisugárzását érzékelték már a kilencvenes évek elején, a szegedi tanárképzőn tartott nyári továbbképző konferenciák hallgatói is, amikor is a kemény témákat megértető színes-humoros előadásaiért Petőfi professzort játékos-komolyan megkoronázták.

Az egyik ilyen baráti, közvetlen hangulatú helyzetben valaki szóba hozta, hallotta, hogy Stockholmban, a Nobel-díj átadási ünnepségein Petőfi professzor két alkalommal is meghívott vendég volt. Ezt az emléket azonban ő csak az esemény önironikus eleme miatt tartotta érdemesnek felidézni. A rangos alkalomra ugyanis frakkot kellett magának varratnia, s a maceratai olasz szabó – aki az újságból tudott a stockholmi meghívásról – ezt tartotta fontosnak megjegyezni: „Professzor úr, gratulálok. Remekül áll magán ez a frakk.”

Az eset humoros körítése a jelenlévők közül akkor valakit arra bátorított, hogy – meggondolatlanul – valami ilyesmit mondjon neki: „Ha a kivételes tehetségével, munkabíráásával – filozófiai hajlamú matematikusként – Professzor úr nem a nyelvészet, nem a szöveg, nem a szemiotika felé vág neki a világnak, hanem valami élettudományi irányba, például az agyműködésnek mint gondolkodásnak a szerkezetét kutatta volna, akkor meglehet, hogy Stockholmban nem Ön másoknak, hanem Önnek tapsoltak volna mások”.

A professzor akkor erre nem válaszolt, de későbbi beszélgetéseink során egyszerűen részletekben – mintegy zárójelben – mégiscsak utalt rá, valahogy így: „Az, akit szórakoztat, hogy a nyelv közegében s különösen a költészet világában vizsgálódik, már nem panaszkodhat. A nyelvet kutatni ugyanis nem más, mint az ember emberi mibenlétét kutatni. S ennél kevesebbre is föltették már sokan az életüket.”

5. Petőfi S. János publikációs tevékenysége. – Az önállóan vagy másokkal együtt írott vagy szerkesztett műveinek bibliográfiai adatait Petőfi S. János két időszakban összegezte. Az 1961-től 1990 végéig megjelent munkákat a 60. születésnapját ünneplő kötetben (PETŐFI 1991b: 189–210.). A szemiotikai szövegtanhoz vezető útját dokumentáló, vagyis az 1992 és 2005 között megjelent művek bibliográfiáját a „Szövegkompozíció és jelentés” című kötetben publikálta (PETŐFI 2007: 147–77).

6. Fontosabb írások, amelyek Petőfi S. János munkásságát életében méltatják: HORÁNYI 1991; MÁTÉ 1991c; ANDOR–BENKES–BÓKAY szerk. 2002; PETŐFI szerk. 2005; ROSSI–PASCUCCI eds. 2007; BÉKÉSI 2010; KERTÉSZ Hg. 2011; ALLÉN 2011; GIUFFRÈ 2011a; DOBI szerk. 2011; HÖLKER–MARELLO eds. 2011; ZULOAGA 2011b.

A hivatkozott irodalom

- ALLÉN, STURE 2011. Att önska grattis. In: HÖLKER–MARELLO eds. 1–4.
- ANDOR JÓZSEF 1979. A nyelvleírás szövegtanának egyik lehetséges megközelítése. In: SZATHMÁRI – VÁRKONYI szerk. 33–46.
- ANDOR JÓZSEF 2002. A szövegtan diszciplináris alapkérdéseiről és a szemiotikai textológia státusáról: elektronikus beszélgetés Petőfi S. Jánossal. In: ANDOR–BENKES–BÓKAY szerk. 567–97.
- ANDOR JÓZSEF – BENKES ZSUZSA – BÓKAY ANTAL szerk. 2002. Szöveg az egész világ. Petőfi S. János 70. születésnapjára. Tinta Könyvkiadó, Bp.
- BALÁZS GÉZA – BENKES ZSUZSA 2002a. Magyar nyelv a gimnáziumok és a szakközépiskolák 9. évfolyama számára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- BALÁZS GÉZA – BENKES ZSUZSA 2002b. Magyar nyelv a gimnáziumok és a szakközépiskolák 10. évfolyama számára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- BALÁZS JÁNOS 1985. A szöveg. Gondolat Kiadó, Bp.
- BÉKÉSI IMRE 1982. Szövegszerkezeti alapvizsgálatok. Akadémiai Kiadó, Bp.
- BÉKÉSI IMRE 2010. Laudatio of Honorary Member J. S. Petőfi. Modern Nyelvoktatás XVI/4: 3–6.
- BÉKÉSI IMRE – CSÚRY KÁROLY – NAGY L. JÁNOS – PETŐFI S. JÁNOS 1990. Diszkusszió: Szövegtan, interpretáció, interdiszciplinaritás. Szemiotikai Szövegtan 1. JGYF Kiadó, Szeged. 57–83.
- BÉKÉSI IMRE – JANKOVICS JÓZSEF – KÓSA LÁSZLÓ – NYERGES JUDIT szerk. 1993. Régi és új peregrináció. Magyarok külföldön, külföldiek Magyarországon 3. [A III. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson elhangzott előadások: Szeged, 1991. augusztus 12–16.] Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság – Scriptorum Kft., Bp.–Szeged.
- BENCZE LÓRÁNT 1996. Mikor, miért, kinek, hogyan. Stílus és értelmezés a nyelvi kommunikációban 1–2. Corvinus Kiadó, Bp.
- BENKES ZSUZSA – HORVÁTH TAMÁS 1990. Beszélgetés Petőfi S. Jánossal. In: PETŐFI 1990a: 200–14.
- BENKES ZSUZSA – NAGY L. JÁNOS – PETŐFI S. JÁNOS 1996. Szövegtani kaleidoszkóp 1. Antológia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- BENKES ZSUZSA – PETŐFI S. JÁNOS 2006. A vízjel nem tűnik el olyan könnyen. Versek megközelítése kreatív gyakorlatokkal. Tinta Könyvkiadó, Bp.
- BODA ISTVÁN KÁROLY – B. PORKOLÁB JUDIT 2011. Korreferencialitás és hipertextuális kapcsolatok a poétikai kommunikációban. In: DOBI szerk. 2011. 117–30.
- BÓKAY ANTAL 1979. A szövegelemélet modelljei és alkalmazási lehetőségeik. In: SZATHMÁRI–VÁRKONYI szerk. 47–56.
- BÓKAY ANTAL 2011. Költészet és jelentés. In: HÖLKER–MARELLO eds. 115–30.
- CHAROLLES, MICHEL 2011. Cohérence and cohésion du discours. In: HÖLKER–MARELLO eds. 153–71.
- CSATÁR PÉTER – HASSE ZSÓFIA 2011. Koherencia és kohézió – Reflexiók e két fogalom értelmezésére a német nyelvű szakirodalom alapján. In: DOBI szerk. 57–80.
- CSÚRY KÁROLY 1987. Lehetséges világok. Tanulmányok. Tankönyvkiadó Vállalat, Bp.
- CSÚRY ISTVÁN 2006. Kis könyv a konnektorokról. Officina Textologica 13. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- CSÚRY ISTVÁN 2011. A konnektor mint diskurzusjelölő-osztály tárgyalásmódjai. In: DOBI szerk. 95–107.
- DANYI MAGDOLNA 1984. Nyelvészet, szöveg, interpretációelmélet. Interjú Petőfi S. Jánossal. Híd 1984. január. 62–90.

- DEME LÁSZLÓ 1971. Mondatszerkezeti sajátosságok gyakorisági vizsgálata. Akadémiai Kiadó, Bp.
- DEME LÁSZLÓ 1979. A szöveg alaptermészetéről. In: SZATHMÁRI-VÁRKONYI szerk. 57–66.
- DIJK, TEUN A. VAN 2011. Discourse and Domination. 30 Years of Critical Discourse Studies. In: HÖLKER–MARELLO eds. 305–26.
- DOBI EDIT 2002. Kétféle szövegmondattípus reprezentáció szemiotikai textológiai keretben. *Officina textologica* 8. Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen.
- DOBI EDIT 2011. A szemiotikai textológia a magyar szövegtani kontextusban. Terminológiai kérdések a magyar nyelv szövegtanában. In: UŐ szerk. 11–36.
- DOBI EDIT szerk. 2011. A szövegösszefüggés elméleti és gyakorlati megközelítési módjai. Poliglott terminológiai és fogalmi áttekintés. Petőfi S. János 80. születésnapjára. *Officina Textologica* 16. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- DOBI, EDIT – BODA ISTVÁN KÁROLY 2011. In: KERTÉSZ, ANDRÁS Hg. 2011. 163–75.
- EIKMAYER, HANS-JÜRGEN 2011. Symbole was befindet sich unter Kaperles Kleidern? In: HÖLKER–MARELLO eds. 273–82.
- B. FEJES KATALIN ¹⁶1979. Anyanyelvünk. Tankönyv az általános iskola 2. osztálya számára. Tankönyvkiadó, Bp. [Átdolgozott kiadása: Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1993.]
- B. FEJES KATALIN 1993. A szintaktikai állomány természete gyermekszövegekben. Akadémiai Kiadó, Bp.
- FEKETE PÉTER – V. RAISZ RÓZSA szerk. 1993. A szöveg szerkesztése, megértése, kidolgozása és megszólaltatása. Országos Anyanyelv-oktatási Napok, Eger, 1992. július 6–9. MNyTK. 196. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Bp.
- FURKÓ BÁLINT 2011. Diskurzusjelölők és szövegösszefüggés: a kohézió vagy a koherencia eszközei? Az implikáció mint a szövegösszefüggés eszköze. In: DOBI szerk. 37–56.
- GALLI, ANNA 2011. Processi interpretative e formazione degli insegnanti. In: HÖLKER–MARELLO eds. 25–34.
- GALLI, GIUSEPPE 2011. I Colloqui sulla interpretazione. Dal multidisciplinare all' interdisciplinare. In: HÖLKER–MARELLO eds. 35–40.
- GIUFFRÉ, MAURO 2011a. Introduction. In: KERTÉSZ Hg. 1–7.
- GIUFFRÉ, MAURO 2011b. How did Text Research lead to Semiotic Textology? In: KERTÉSZ Hg. 9–26.
- GIUFFRÉ, MAURO 2011c. Demosthenes and the Greek Oral Culture in the Framework of Semiotic Textology. In: KERTÉSZ Hg. 65–97.
- HARWEG, ROLAND 2011. Pronomina am Textanfang. In: HÖLKER–MARELLO eds. 131–51.
- HEYDRICH, WOLFGANG 2011. Anmerkungen zu Goodman und Chomsky. In: HÖLKER–MARELLO eds. 127–45.
- HORÁNYI ÖZSÉB 1991. Megjegyzések az ikon fogalmáról – természetesen mint szövegfogalomról. In: PETŐFI 1991b: 75–85.
- HÖLKER, KLAUS – CARLA MARELLO eds. 2011. Dimensionen der Analyse von Texten und Diskursen / Dimensioni dell' analisi di testi e discorsi. Festschrift für János Sándor Petőfi zum achtzigsten Geburtstag. Festschrift per János Sándor Petőfi in occasione del suo ottantesimo compleanno. Lit Verlag Dr. W. Hopf, Berlin.
- HÖLKER, KLAUS 2011. Pragmatika und mentale Räume. In: HÖLKER–MARELLO eds. 201–29.
- HUNYADI LÁSZLÓ – KLAUDY KINGA – LENGYEL ZSOLT – SZÉKELY GÁBOR szerk. 1991. Könyv Papp Ferencnek. Tanulmánygyűjtemény Papp Ferenc 60. születésnapjára. Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen.
- KANYÓ ZOLTÁN 1990. Szemiotika és irodalomtudomány. Válogatott tanulmányok. JATE Kiadó, Szeged.
- KERTÉSZ ANDRÁS 1992. Textológia és tudományelmélet. PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1992: 135–44.
- KERTÉSZ ANDRÁS 1996. Konstruktivitás és interdiszciplinaritás. A szemiotikai textológia egy lehetséges tudományelméleti megközelítése. PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 1996: 27–46.

- KERTÉSZ, ANDRÁS Hg. 2011. Sprachtheorie und germanistische Linguistik. Supplement 1. Nodus Publicationen, Münster.
- KIEFER FERENC 1983. Az előfeltevések elmélete. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KISS SÁNDOR – SKUTTA FRANCISKA 2011. A szövegösszefüggés megközelítési módjai a francia szövegnyelvészeti szakirodalomban. In: DOBI szerk. 81–93.
- KOCSÁNY PIROSKA 2002. Szöveg, szöveg típus, jelentés. A mondas mint szöveg típus. Nyelvtudományi Értekezések 151. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KOMLÓSI, LÁSZLÓ IMRE 2011. Contextualization and Cognitive Synergism. The Interaction of Ontology and Epistemology in the Interpretation of Contexts. In: HÖLKER–MARELLO eds. 183–200.
- LA MATINA, MARCELLO 2011. La polemica sulla *neue Musik* e gli eredi della musica greca antica. Béla Bartók lettore di Milmann Parry. In: HÖLKER–MARELLO eds. 5–23.
- MARELLO, KARLA 2011. Interpretare testi scritti composti a partire da storie disegnate. In: HÖLKER–MARELLO eds. 283–304.
- MÁTÉ JAKAB 1991a. A magyar szövegtani kutatások mai helyzete (I). PETŐFI–BÉKÉSI szerk. 1991a: 73–116.
- MÁTÉ JAKAB 1991b. A magyar szövegtani kutatások mai helyzete (II). PETŐFI–BÉKÉSI szerk. 1991b: 105–43.
- MÁTÉ JAKAB 1991c. Petőfi S. János általános nyelvészeti és szövegtani tevékenysége. In: BÉKÉSI–JANKOVICS–KÓSA–NYERGES szerk. 1349–59.
- METZING, DIETER 2011. Diskurs-Anaphern. Texttechnologische Informationsmodellierung und benarchbarte linguistische Forschungskontexte. In: HÖLKER–MARELLO eds. 247–72.
- MURVAI OLGA 1980. Szöveg és jelentés. A szabad függő beszéd szövegnyelvészeti vizsgálata. Kriterion, Bukarest.
- NAGY ANDREA 2011. A névmási referencia pragmatikai megközelítése a francia nyelvű szakirodalomban. In: DOBI szerk. 109–15.
- NAGY FERENC 1980. Kriminallsztikai szövegnyelvészet. Akadémiai Kiadó, Bp.
- NAGY L. JÁNOS 1990. A megnyilatkozás nyelvi értékéről. In: PETŐFI–BÉKÉSI szerk. 29–35.
- NAGY L. JÁNOS 1992. Sorok játéka: játékok sora. Magyar Nyelv 88: 326–37.
- NAGY L. JÁNOS 1993. A szerkezettől a versegész felé avagy a versegésztől a szerkezet felé? In: FEKETE – V. RAISZ szerk. 227–32.
- PAPP FERENC 1961. A matematikai módszerek alkalmazásáról a nyelvtudományunkban. MTA I. Osztályának Közleményei XVII. 1. 4. 289–306.
- PÁL JÓZSEF 1996. A szimbolikus jelek történeti és szellemi dimenziója. In: PETŐFI–BÉKÉSI–VASS szerk. 47–66.
- PETŐFI S. JÁNOS 1967. Modern nyelvészet. TTIT, Bp.
- PETŐFI S. JÁNOS 1990. Szöveg, szövegtan, műelemzés. Textológiai tanulmányok. Országos Pedagógiai Intézet, Bp.
- PETŐFI S. JÁNOS 1991a. Szövegnyelvészetről és textológiáról egyes szám első személyben. In: BAKRÓ–NAGY MARIANNE – KONTRA MIKLÓS szerk., A nyelvészetről egyes szám első személyben. MTA Nyelvtudományi Intézete, Bp. 213–23.
- PETŐFI S. JÁNOS 1991b. A humán kommunikáció szemiotikai elmélete felé. Szövegnyelvészet – Szemiotikai textológia / Towards a Semiotic Theory of the Human communication Text Linguistics – Semiotic Textology. Gold Press, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS 1991c. A szemiotikai szövegtan mint határtudomány. Szövegtani kutatás magyar nyelvi és szociokulturális háttérrel). In: BÉKÉSI–JANKOVICS–KÓSA–NYERGES szerk. 1203–18.
- PETŐFI S. JÁNOS 1991d. Utam a szemiotikai szövegtanhoz 1. 1961–1966. A matematikai-nyelvészeti orientáció időszaka. In: HUNYADI–KLAUDY–LENGYEL–SZÉKELY szerk. 358–92.
- PETŐFI S. JÁNOS 1997. Egy poliglott szövegnyelvészeti-szövegtani kutatóprogram I. Officina Textologia 1. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.

- PETŐFI S. JÁNOS 2004. A szöveg mint komplex jel. Bevezetés a szemiotikai-textológiai szöveg-szemléletbe. Akadémiai Kiadó, Bp.
- PETŐFI S. JÁNOS 2007. Szövegkompozíció és jelentés. Témák és megközelítések a szövegtani kutatásban. Szemiotikai Szövegatan 18. JGYF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS 2009. Egy poliglott szövegnyelvészeti-szövegtani kutatóprogram II. Officina Textologica 15. Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen
- PETŐFI S. JÁNOS – BENKES ZSUZSA 1992. Elkallódni, megkerülni. Versek kreatív megközelítése szövegtani keretben. Országos Továbbképző, Taneszközfejlesztő és Értékesítő Vállalat, Veszprém.
- PETŐFI S. JÁNOS szerk. 2005. Adalékok a magyar nyelvészet szövegtani diszkurzusához. Három közelítés. Officina Textologica 11. Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE szerk. 1990. Szemiotikai szövegatan 1. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE szerk. 1991a. Szemiotikai szövegatan 2. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE szerk. 1991b. Szemiotikai szövegatan 3. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1992. Szemiotikai szövegatan 5. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1993. Szemiotikai szövegatan 6. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1994. Szemiotikai szövegatan 7. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1995. Szemiotikai szövegatan 8. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1996. Szemiotikai szövegatan 9. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1997. Szemiotikai szövegatan 10. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1998. Szemiotikai szövegatan 11. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 1999. Szemiotikai szövegatan 12. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 2000. Szemiotikai szövegatan 13. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 2001. Szemiotikai szövegatan 14. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 2003. Szemiotikai szövegatan 15. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 2004. Szemiotikai szövegatan 16. JGYTF Kiadó, Szeged.
- PETŐFI S. JÁNOS – BÉKÉSI IMRE – VASS LÁSZLÓ szerk. 2012. Szemiotikai szövegatan 20. JGYTF Kiadó, Szeged.
- RIESER, HANNES 2011. How to Disagree on a Church-Window's Shape Using Gesture. In: HÖLKER–MARELLO eds. 231–46.
- ROSSI, GIUSEPPE PIER – GIULIANA PASCUCCI eds. 2007. Da un ateneo all'altro. Verso la costruzione di una teoria semiotica del testo. János Sándor Petőfi. DVD Rom. Eum edizioni, Università di Macerata, Macerata.
- SCIBETTA, SALVATORE ALESSANDRO 2011. Theoretical core of Semiotic Textology In: KERTÉSZ Hg. 27–63.
- SÖZER-HUBER, EMEL 2011. Interview mit János Sándor Petőfi. In: HÖLKER–MARELLO eds. 347–60.
- SZABÓ ZOLTÁN szerk. 1982. A szövegvizsgálat új útjai. Tanulmányok. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.

- SZATHMÁRI ISTVÁN – VÁRKONYI IMRE szerk. 1979. A szövegten a kutatásban és az oktatásban. MNyTK. 154. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Bp.
- SZIKSZAINÉ NAGY IRMA 1999a. Leíró magyar szövegten. Osiris Kiadó, Bp.
- SZIKSZAINÉ NAGY IRMA 1999b. Szövegmondat-összetevők lehetséges lineáris elrendezésének elemzéséhez. Magyar nyelvű szövegek elemzése. Officina Textologica 3. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- TAVASZI HAJNAL 1994. Petőfi S. János, Jelentést rendelni a szöveghez. Beszélgetés a szövegten professzorával. Korunk 5: 21–4.
- THOMKA BEÁTA szerk. 1982. Tanulmányok / Studije. Szövegelmélet. 15. füzet. A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete, Újvidék.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 1998. Explicitég és koreferencia. In: PETŐFI S. JÁNOS szerk., Koreferáló elemek – koreferenciarelációk. Magyar nyelvű szövegek elemzése. Officina Textologica 2. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 223–37.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 2001. A magyar nyelv szövegtena. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- TOLCSVAI NAGY, GÁBOR 2011. Coherence and Discourse relations. In: HÖLKER–MARELLO eds. 173–82.
- TÓTH SZERGEJ 2011. Nyelv, kép, hatalom. Alkalmazott nyelvészeti mesterfüzetek 4. Szegedi Egyetemi Kiadó – JGYF Kiadó, Szeged.
- VASS LÁSZLÓ szerk. 1994. Magister emeritus 1993. JGYF Kiadó, Szeged.
- VITACOLONNA, LUCIANO 2011a. Selective Bibliography of János Sándor Petőfi Works. In: KERTÉSZ Hg. 177–91.
- VITACOLONNA, LUCIANO 2011b. Interpretazione esplicativa semietico-testologica di un testo poetico. In: HÖLKER–MARELLO eds. 89–113.
- VOIGT VILMOS 1972. A folklór alkotások elemzése. Akadémiai Kiadó, Bp.
- ZUCZKOWSKI, A. – BONGELLI, R. – RICCONI, I. 2011. Proposizione costitutiva di mondo e indicatori linguistici percettivi e cognitivi nella lingua italiana. In: HÖLKER–MARELLO eds. 41–61.
- ZULOAGA, MARGARITA BORREGUERO 2011a. Die semiotische Textologie von János S. Petőfi: ein theoretischer Rahmen für die Analyse von Comic Strips. In: KERTÉSZ Hg. 99–162.
- ZULOAGA, MARGARITA BORREGUERO 2011b. El texto literario como eje de la reflexion textual. Primeras incursiones de János Sándor Petőfi en la teoria del testo (1961–1969). In: HÖLKER–MARELLO eds. 63–88.

BÉKÉSI IMRE

S Z E M L E

Németh T. Enikő és Bibok Károly szerk., **The Role of Data at the Semantics – Pragmatics Interface** **[Az adatok szerepe a szemantika és a pragmatika határán]**

De Gruyter Mouton, Berlin – New York, 2010. 426 lap

1. NÉMETH T. ENIKŐ és BIBOK KÁROLY szerkesztett könyve az adatok funkcionális státusával és természetével foglalkozik az ún. szemantikai-pragmatikai interfész, azaz a jelentéstan és a nyelvészeti pragmatika funkcionális együttműködésének egymással érintkező, kölcsönhatásban levő területein. A vastkos könyvet alapos szerkesztői bevezető